

Szép lassan elfogyunk

A külföldi munkavállalás miatt épp a szülőképes korú nők mennek el Magyarországról

■ LUKÁCS CSABA

Évek óta témája a magyar közbeszédnek az orvosok és az egészségügyi személyzet nyugatra vándorlása, és néha arról is szó esik, hogy a fiatalok jelentős része nem itthon képzeli el jövőt magának. A következményekkel azonban – az egészségügyi ellátás problémáinak kivételével – egyelőre nem szembesülünk. A Központi Statisztikai Hivatal Népeségstudományi Kutatóintézetének kiadványában, a Korfában a múlt év végén igen érdekes tanulmány jelent meg az osztrák és a német munkaerőpiac megnyitásának várható következményeiről Magyarország népességére.

Mint ismeretes, 2011. május 1-jétől Ausztria és Németország is megnyitotta munkaerőpiacát az Európai Unióhoz 2004-ben csatlakozó közép-európai országok előtt. A szabad munkavállalást az uniós bővítése után az Egyesült Királyság, Írország és Hollandia azonnal bevezette. Ekkor megindult a kelet-európai, főként a lengyel munkavállalók beözönlése, Magyarországról azonban a csatlakozást követő két évben csak nagyjából tízezer fő ment ezekben az országokba. Ausztria és Németország azonban a magyar polgárok hagyományos migrációs célországa, így ezen országok munkaerőpiacának megnyitása feltehetőleg nagyobb hatással lesz a magyarországi munkaképes korú lakosság elvándorlására. A tanulmány készítői – *Földházi Erzsébet* és társai – azt vizsgálták, hogy ez a folyamat várhatóan hogyan befolyásolja országunk népességének alakulását.

A külföldi munka (és tanulás) nem feltétlenül jelenti azt, hogy végleg távozik a kivándorló. A szezonális munkát vállalók – jellemzően a határ menti területeken élők – például többnyire kivétel nélkül hazatérnek. Ausztriába sokan ingáznak tőlünk, így ők nem is minősülnek kivándorlóknak, hiszen házuk van itthon, és életvitelszerűen is itthon élnek. Németország viszont már messze van, így aki ott talál munkahelyet magának, annak lakást is kell bérelnie, és odaköltözik. A németek készülnék rá, kelet-európaiakra: *Andor Lászlónak*, az Európai Bizottság foglalkoztatáspolitikáért felelős magyar biztosának a vélekedése szerint a május elsejei nyitást követően Németországba 100 ezer külföldi munkavállaló érkezhet a következő négy évben, és ennek nagyjából a fele Lengyelországból várható. A nürnbergi munkaerő-piaci kutatóintézet becslése hasonló, de távolabbi tekintet: szerinte körülbelül 100 ezer közép-európai munkavállaló érkezésére lehet számítani Közép-Európából, ami 2020-ig 600-900 ezerre növekedhet. A szakértők úgy vélik, hogy 2015-től hárommillió fő képzett munkaerő hiányzik majd Németországból a lakosság csökkenése miatt. A kölni gazdasági kutatóintézet felső határként 800 ezer bevándorlóval számol Németországban a következő két évben, majd 2020-ig további 400 ezerrel. Bár ezek meglehetősen nagy számok, mégsem irreálisak, amit az is jelez, hogy 1991 és 2000 között több mint hárommillió bevándorló érkezett Németországba.

A KSH kutatói úgy számolnak: a kölni gazdaságkutató intézet által felső határként becsült 1,2 millió külföldi munkavállalónak csupán a fele fog valóban valamilyen állást betölteni, és ezek 20 százaléka lesz magyar, akik 2011 és 2020 között fogják elhagyni Magyarországot. Ez azt jelenti, hogy százhuszszor ember távozik tőlünk és telepedik le Németországban munkavállalás céljából, és ez rajtuk kívül még legalább harmincezer embert is jelent, hiszen sokan elviszik feleségüket, gyerekeiket is. Ez a szám azért is tragikus, mert Magyarországon amúgy is csökken a népesség a természetes fogyás következtében, ugyanis jóval többen halnak meg, mint amennyien születnek (az élve születések száma 2004-től eny-

he emelkedést mutatott, ám 2010-ben váratlanul 90 ezer főre zuhant). Mivel a születések számának emelkedéséhez valóságos csodára lenne szükség, a népességfogyás – hosszabb távon – csak nagyszámú bevándorló mellett lenne megállítható.

A helyzetet nehezíti, hogy ha a munkaképes lakosság távozik az országból, akkor gyakorlatilag a szülőképes nők is távoznak, így a valódi veszteség az itthon elmaradt születések számában mutatkozik meg: csaknem 36 ezerrel kevesebb gyermek születik, ha a leendő anyák korcsoportja (vagy férjeik) elmennek munkát vállalni külföldre. (A nemzetközi tapasztalat különben azt mutatja, hogy a munkavégzés céljából külföldre menők aránya hatvan százalékban férfi, negyven százalékban nő.) Ez a veszteség a későbbiekben hatványozódik, hiszen a meg nem született gyermekeknek sem lehetnek a jövőben gyermekeik, tehát az elmaradt születések hatása hosszú távon összeadódik, és felgyorsítja a népességszűkülést.

A szakemberek különféle forgatókönyveket készítettek országunk népességének változásáról ennek fényében. Az alapváltozat szerint Magyarország lélekszáma 2030-ra 9,467 millió főre csökken, így két évtized alatt 518 ezer fős veszteséggel számolhatunk – évente átlagosan 26 ezer fővel. A természetes fogyás – vagyis a születések és a halálozások különbsége – ugyanebben az időszakban 796 ezer fő, vagyis évente átlagosan 42 ezer fő, amit a vándorlási nyereség ellensúlyoz valamelyest (miközben tőlünk elmennek nyugatra a munkavállalók, a határon túli területekről érkezik utánpótlás). A munkaerő-migrációs változat szerint 2030-ban a népesség száma 815 ezer fővel lesz alacsonyabb a 2011. évi népességnél, és csaknem 297 ezer fővel kevesebb, mint az alapváltozatban: 9,171 millió fő. A bevándorlás lényegesen módosíthatja ugyan a csökkenés mértékét, ahhoz azonban, hogy a csökkenés ne következzen be, évente harmincezer fős vándorlási többletnek kellene jelentkeznie a munkaképes, vagyis a 20–64 éves korcsoportban, és ez egyelőre nehezen elképzelhető.

A kutatás legfontosabb eredménye az, hogy az ország népessége radikálisan csökken, és korösszetételében egyre nagyobb arányt képviselnek az idősek. A munkaképes korú lakosság egy részének elvándorlása pedig tovább súlyosbítja a helyzetet: egyrészt a fiatalok száma csökken, másrészt az ebben az időszakban az országban meg nem született gyermekek hiánya hatványozódik az idő múlásával, hiszen az ő hiányzó leszármazottai is csökkentik a népességet. Ráadásul a határon túli magyarok esetében immár nem Magyarországot az első számú bevándorlási célország, most már ők is Nyugat-Európába vágyanak. A felvázoltnál jóval kedvezőtlenebb forgatókönyv lehetőségét mutatják az elvándorlás egészére vonatkozó legfrissebb statisztikai adatok is. A Közigazgatási és Elektromos Közforgalmazás Központi Hivatalának adatai szerint 2011 első hat hónapjában 140 ezren jelentették be, hogy három hónapon túl külföldön tartózkodnak, míg 2010-ben az egész év folyamán 137 ezren – és nem is mindenki tesz eleget a bejelentési kötelezettségnek, tehát a valós számok ennél feltehetőleg magasabbak. Ami a végleges letelepedést illeti, tavaly júniusig tízezer fő jelentette be végleges távozását az országból, miközben korábban három év alatt telepedtek le ennyien külföldön.

A helyzet tehát egyáltalán nem rózsás. Ha nem találjuk meg hamar a megoldást a munkaképes lakosság itthon tartására, kiürül és elöregedik Magyarország.

P I L L A N A T F E L V É T E L

■ SESZTÁK ÁGNES

Családi sárgarépa

Orbán Viktor miniszterelnök éppen befejezte a Darányi-terv ismertetését a mezőgaz-

daság fellendítésére, az interneten már szétlőtték, szétszedték, és bebizonyították, hogy teljesen alkalmatlan, és nem lesz belőle semmi. Kész csoda, hogy mennyi mezőgazdasági szakember tenyészik a számítógépek előtt. Többesgűben olyanok, akiknek a keze alól hamar kijön sértésnek a hülye paraszt. Most viszont mindenből agronómus lett, sőt parasztszakértő. A legbölcsebb megállapítás az, hogy meg kell nézni, mennyi földet vett a fideszes képviselő, mert a parasztk Fidesz-ültetvényeken fognak robotolni. A másik okos kiszámította, hány hektár és traktor kell ahhoz, hogy családi sárgarépa és rózsakrumpli kerüljön a fazékba, a harmadik bevezetné a tervgazdálkodást, mert mi az, hogy mindenki azt vet, amit akar.

Elkezdődött a társasjáték, amihéz nagyon értünk: megmagyarázni, miből miért és hogyan nem lesz semmi, mit miért nem lehet. Igaza van a miniszterelnöknek abban, hogy jobb lenne egészséges magyar földön termelt hagymával főzni azt a pörköltet, ami a kárpigáló csirke combjából és szárnyaiból készül. Csakhogy – és itt jön néhány csakfog. Az utóbbi évtizedek sivattá váltottatták a magyar falut. Ha *Móricz Zsigmond* vagy *Veress Péter* feltámadna, helyben kővé válna attól, hogy a magyar parasztnak nem kell a föld. Amiért gürcölni, hajtani, meghalni és gyilkolni is képes volt. Ma, aki veszi a fáradságot, és kiszáll vidéken az autójából, pusztá udvarokat, gazos kerteket, megműveletlen szántókat lát. A falusiak anynyi veteményest sem tartanak, amiben néhány sárga- vagy fehérrépa, uborka megteremne. Fagyasztott csirkéért a közértbe mennek, tejet, kenyeret onnan vesznek, sokan ebédet sem főznek, ételhor-

dóban hordják a napközi konyhájáról. Nincs téhen, nincs disznó, nem vesződnek csirkével. Nagyszüleink munkakultúrája odavan, szó szerint azt mondta *Hegedűs Zsuzsa* egyik pártfogoltja, sok a macera a kicsirkével. A hatvanas évek vidékellenes politikája tele rakta a kisvárosokat minilakótelepekkel, azokban zsebkendőnyi kert sincsen. Jó, ha kamra van. Azelőtt egy család leszerződött, két bikát felneveltek, beadtak, és az egész familia felöltözött az árából. Ilyen ma nincsen, mint ahogy nem érdemes jószágot sem tartani, mert behozzák külföldről a tejet, a vajat, a disznóhúst, hogy milyen, az szinte lényegtelen. Olcsó. A mi falunkban hitvány embernek tartották, akinek nem volt kertje, vagy a boltba járkált húsért.

Ma a vidék legnépszerűbb terméke a segély. Az sem teljesen igaz, hogy a falusi ember a tészkorszakban élt a legjobban. A tészek nagy része veszteséges volt, a melléküzemágak hozták a pénzt, és a falusiak a háztájiban hajtották ki magukat. Abból piacoltak, abból látták el a városi rokonokat, és főztek otthon. Igaz, hogy a téesz traktorja szántotta fel a kertet, de ezt lehetne a legkönnyebben megoldani. Magyarországnak húsból, létezősárgából, gytimölcsből önellátóvá kéne válnia, mert a föld minősége megvan, a megszünt ipar helyett a mezőgazdaság tömegeknek képes kenyeret adni, csak azt kellene kitalálni, mivel lehetne visszacsalogtatni a falvakat elhagyó embereket. A paraszti munka nem vonzó, mert nehéz és folyamatos, de ha mindezt posta, iskola, állomás és más civilizációs minimum mellett kellene úzni, akkor ez lesz a Darányi-terv legsúlyosabb kérdése. A szupermarketekben egymást tapossák a brazil, olasz, spanyol, kínai, dél-amerikai áruk és elvételre a magyar. De ne tagadjuk le, hogy az áhított magyar áru is gyakran pocskék. Az alma ütődött, a krumpli bűdös, az eper ehetetlen, a saláta fonnyadt. A piacon nem, amikor reggel felhózzák, gyönyörű, csak amíg a nepperláncon átmegegy, akkorra vész el minden varázsa. Azt mondják, a magyarnak mindegy, mit töm magába, csak sok legyen és olcsó.

Nem igaz.

Magyar Nemzet

„... a dolgot őt magát nézzük...”

Csupasz indulatok

■ SZERETŐ SZABOLCS

Az Orbán-kormány demokratikus elkötelezettségét kétségbe vonó, a szólásszabadság maradéktalan érvényesülését hiányoló üvöltözés helyett a tagolt, értelmes beszéd lehetőségét teremtette meg az úgynevezett magyar ügyben az Európai Bizottság keddi bejelentése a hazánk ellen indított kötelezettségzegési eljárásokról. Az Európai Parlament tegnapi vitájában Budapest kritikusi jórészt ragaszkodtak a különösebb gondolkodást és tájékozottságot nem igénylő tagolatlan kommunikációhoz: Magyarország letért a demokratikus, európai útról; cenzúra sújtja a sajtót; az új alkotmány és a sarkalatos törvények szellemisége ellentétes az európai értékekkel; megszűnt a független igazságszolgáltatás; félnek a kormánytól a zsidók, a hajléktalanok és az értelmiségiek... A magyar miniszterelnök részvételével lefolytatott szópárbaj kiváló alkalmat jelentett arra, hogy megtudjuk, miféle érrendszer, tényanyag támasztja alá az európai baloldal, a liberálisok, a nemzetközi sajtó sommás ítéleteit. Az eredmény szánalmas: az oktalan indulat indult a bírálókban az őrzőngő zöldbohóc Cohn-Bendittől az aduakézd Dalos, Konrád és Kenedi urak véleményére hivatkozó Verhofstadtig. Aki végighallgatta a vitát, büszkeséggel gondolhatott a magyar parlamentre: az uniós testület meghökkenően alacsony színvonalú, hazánkban úgy mondják, nem európai diskurzust folytatott Magyarországról. Néha úgy tetszett, a kontinens politikai életének futóballonjai gyűlnek össze Strasbourgban.

Orbán Viktornak tegnap nem volt ellenfele, vitapartnerre, valóban a rárontó képviselők közül nem is kellett senkinek érvekkel válaszolnia. Az is kiderült, hogy vannak a kormánynak barátai is az európai szinten, Donald Tusk lengyel miniszterelnök nyilatkozta hazánk politikai támogatásáról például kifejezetten biztatóan. Ennél azonban van jobb hír is Magyarországról számára. Van esély arra, hogy a hazánk kapcsán folytatott parttalan vitát az Európai Bizottság észrevételei végre racionális mederbe tereljék valahogy úgy, ahogy egy éve a médiatörvénnyel is történt. Nem véletlen, hogy a szocialisták és a liberálisok a néppártiakat és a magyar ügyben a kettős mérce bajnokává avasztált Barroso vezette bizottságot ostromozva kétségbeesetten sürgették a teljes alkotmányos rendszer felülvizsgálatát.

A kényes helyzetbe került országot fenyegető veszély még nem múlt el teljesen, de a kép tisztulni látszik. A pénzügyi védőhálóról a Nemzetközi Valutaalappal (IMF) és az EU-val folytatott tárgyalások előzetes feltétele gyorsan teljesíthető. Ha Brüsszel a keresztények Istene helyett a jegybank függetlenségében hisz, hát kapja meg, amit akar. Az már igazán furcsa lenne, ha mondjuk a bírák nyugdíjkorhatára miatt nem ülne le velünk tárgyalni az IMF, amellyel így is nagyon kemény egyeztetésekre számíthatunk.

A magyar kormány saját hibáin kívül a példátlan választói felhatalmazásán alapuló határozott, számos területre kiterjedő fellépése és a jelek szerint a globális sajtóra és szervezetekre is komoly befolyással bíró gazdasági csoportok érdekeinek megsértése miatt került a támadások keresztútjába. Ha az offenzíva megállítható a megkezdett kötelezettségzegési eljárások, a vitatott és könnyen módosítható paragrafusok szintjén, akkor Konrád György vagy Charles Gati és az őket a háttérből biztatók hiába ábrándoznak Orbán Viktor kiiktatásáról.

T O L L H E G Y E N

Amerikából jött (vagy küldték)

■ PILHÁL GYÖRGY

Bár mostanában ismét a képernyőn pislog Bajnai Gordon, arról egyelőre nem tudni, verbuvál-e már valamiféle pártot, vagy megelégszik azzal, hogy továbbra is csak a partvonalon túlról aggódjon a veszébe rohanó hazáért. Az Origo hírportál speciál ügy értesült, hogy a korábbi kormányfő „egy új szervezet alapításán gondolkodik”, bár még típrődik, bejelentése máris, vagy hagyjon bennünket kétségek közt vívódni, hadd éhezünk ki rá... Bajnai titkársága mindenesetre határozottan cáfolta az Origót, sőt megjegyezte: informátoruk hazudott. Közleményüket így summázták: „A volt miniszterelnök az általa alapított Haza és Haladás Közpolitikai Alapítvány révén kívánja támogatni a jó kormányzat ügyét Magyarországon...” Bajnai Gordon ugyanis jó ember – sugallta az írda –, vagyis nem pártverbuválásról van itt szó, kérem szépen, főnökünk kizárólag azon fáradozik, jól menjen a haza sorsa, legyen munkánk és kenyereink, azonkívül mindenkinek a feje fölötti békegalamb burukkoljon. Ennyi.

Akár így van, akár úgy, a lényeg: a tengerentúli jutalomúton akklimatizálódó Bajnai Gordon szép lassan ismét beszédemárvá lett – vitázna róla, dicsérik, szapulják, elemzik, megkacagják. Bajnai már a spájzban van... Jól körülírható mentorainak pillanatnyilag csak ennyi a céljuk: szerepeltetni minél többet; talán még az is mindegy, mit mond a derűs ember, csak beszéljenek róla... Egyelőre korai lenne alternatívaként bedobni a közbeszédbe – meg aztán végeredményben kit is képviselne? Az Operaház előtti vegyeskart (Dopemanestül, Szivárványostul, Kendermagostul...)? A leharcolt Szanyiékat? A bomlott nopszarázókat? Karácsonyékat a második kerületből? Nem, dehogya! Leghelyesebb, ha Gordonunk egyelőre csak gonderhelten sőhajtozik a sajtóban, s közben kedvesen pislog. Ez be szokott jönni...